

सम्पादकीय

राष्ट्रिय एकता दिवसको सन्दर्भ

राष्ट्रनिमित्ता पृथ्वीनारायण शाहको आज जन्म दिन हो । शाहको जन्मजयन्तीलाई राष्ट्रिय एकता दिवसका रूपमा लिने गरिन्दू । हेके वर्ष पौँछ २७ जने बडभानहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहको जन्म दिनका दिन उनको योगदान सम्मने दिन हो । उनीको मात्र नभएर छरिएर रहेको नेपाललाई सिङ्गो देश बनाउन योगदान गर्ने अरु सबै पुर्वालाई सम्मना र सम्मान गर्ने 'पृथ्वी जयली तथा राष्ट्रिय एकता दिवस' मनाउने गरिएको हो । २०१२ सालदेखि पुस २७ जनेलाई पृथ्वी जयली तथा राष्ट्रिय एकता दिवसका रूपमा मनाइँदै आएको छ तर यो दिवस राष्ट्र एकीकरण अभियानका सबै वीर योद्धुल्पति समर्पित छ ।

पृथ्वी नारायण शाहालाई नेपालमान नभई दक्षिणा
एसियासम्मनै उटा दुरदशी अनि राष्ट्रियताको प्रतिक
लेतत्वका रूपमा हीरिन्द्र । पञ्चवयातकलमा यस दिवसलाई
राजतन्त्रको गुणगान गाउने दिनको रूपमा मनाइयो यद्यपि
२०६५ सालमा बहुदलीय व्यवस्था आएपछि पनि यो
दिवसलाई राष्ट्रिय दिवसको रूपमा मनाइन्थ्यो ।
पृथ्वीजयन्तीका रूपमा विगत धेरै लामो समय राष्ट्रिय
एकता दिवस मनाउँदै आएकोमा देख गणतन्त्रमा गडसकेपछि
भने दिवसको महत्व घटाइएको छ । हरेक वर्ष यो
दिवस मनाइए पनि एकताको उपहास भएको छ । आज
देशभित्रै राजनीतिक दलहरू सत्ताको लडाईमा लागेका
छन् । जसका कारण नेपालको राष्ट्रियता धर्मलिएको
छ भने राष्ट्रको अस्तित्व नै खतरामा परेको छ । यस्तो
अवस्थामा राष्ट्रिय एकताको आवश्यकता रहेको छ ।
स्वभावतः यस्तो अवस्थामा राष्ट्रिय एकताको आवश्यकता
महसुस गरिनु स्वाभाविक हुन आउँदै । राष्ट्र एक रहेसु
भनी कामाना गर्न र त्यसका लागि सतत प्रयत्न गर्नु हरेक
राष्ट्रभक्त नागरिकको करत्व पनि हो । तर त्यसो हुन
सकिरहेको छैन । जसका कारण राष्ट्रिय एकता दिवसको
औचित्यमात्रि नै प्रझन चिह्न खडा भएको छ ।

नेपालका राजनीतिक दलका नेताहरूले छातीमा हात राखेर सोच्ने हो भने पृथ्वीनारायणको सम्बन्धना नगरेर बस्न सकिने अवस्था द्यैन । हिजो पृथ्वी नारायण शाहले एकीकरण गरेका नेपाली भूमिहरू छिसमेकी देशहरूले अतिक्रमण गर्दा समेत नेपालका राजनीतिक दलहरू मैल ढुङ्गु ढुखद हो । दिवसलाई औपचारिकता दिनका लागि मात्र दिवस मनाइनु हैन । देशभक्ति पृथ्वी नारायण शाहाको योगदानलाई शिरोधार्य गर्न सकिएन भने दिवस मनाउनुको कैने अर्थ रह्यैन । तसर्थ शाहाको योगदानको कदर गर्दै सबै देशभक्तहरू एकटिकर कुनै हो हो भने मात्र दिवस मनाउनको सार्थकता रहन्दै ।

Opinion @ Social Network

सम्पर्क विहिन सम्बन्धहरु पनि बलियो नै हुन्छन् यदि सम्झिते मन बदलिएन भनेता
(मोहिमा खत्रीको फेसबुक स्टाइल वाट www.facebook.com/Mahima.Khatri.Xettri)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरू राखेन्द्र्यौ । यसका लागि हास्पी फेसबुक पेज www.facebook.com/shittalpati मा लगड्नु गर्न सवन्नहोल्नु ।

बवजनपेतना दैलिकको रूपमा तापाईंसामु आईस्टेक्सको छ । यो पत्रिका अंक स्तरीय आणि पठनीय बनाउनको लागि तापाईंहरूको अमुख्य सुझावहरूको हातीलाई अत्यन्त ज़रूरी छ ।

पाठकवृन्द तपाईंका सुभावहरु दिई हाँगीलाई सहयोग गर्नुहुन तारी अनुरेध गर्दछौं ।
बरजनयेताना दैनिक
प्राचीनतमा प्राचीनतमा

भगवताटल तानसन, पाल्या

प्रहरा कायालय ३०८०१
कुट्टवल ०७९-५४०२२२ भिमअस्पताल भैरहवा ०७९-५२०९९३

स.प्र.वायाप्प बुटवल १७८०८३४६९
बुटवल रामनगर ०९९-५४१२३३

कुंद्रव रामनाथर ०७५३-९१२२२	पाल्या रामनाथर ०७५३-९१२२२
मेरिवा ०७५-४२०९९९	पाल्या जिल्ला अस्ताल ०७५-४२०९९८
अर्घांडवी ०७५३-४२०९९९	लुम्बिनी मेंडिकल कलेज संसार ०७५-४९९२०९
गाँव ०७५-४२०९९९	पिच्चन पराटी ०७५-४२०९८८

मुमा	०७३-४०१९९	मन्दिर परताल ०७३६-४०५८६
परसी	०७३-४०१९९	भैरवांग अस्पताल ०७३-४०२८५
तालिवा	०७३-४०१९९	अंग्रेजीवांग जिला अस्पताल ०७३-४०२८५७
पाता	०७३-४०१९९	तापांग जिला अस्पताल ०७३-४०२८५८

पाला ०७५-२०९८८, पृ०११११	तम्बास जिल्हा अस्तातल ०७५-२०९८८
इक्रा रामपुर ०७५-२११५१५	तैलिहवा जिल्हा अस्तातल ०७६-४६०२००

समस्यासँगै अधि बढ्दै नेपालको जलविद्युत क्षेत्र

ने पालको अधिक समून्तकालीन आशा गरिएका थे केवल यसमें प्रभु हो उर्जा, आसानी र जलविद्युत। नेपालमा सबै वर्ष कमासौ अधिकतम जलविद्युत वितरण कमासौ थाएँ अभ्यास भएको छ । अनेक प्रयास भएको छ । कैसे सजलता प्राप्त भयो त कैसे भएन । कैसे आशा प्राप्त होय । कैसे जलविद्युत बढायो । समयमा राजनीतिक तथा अन्तर्राष्ट्रीय राजनीतिक र आर्थिक विकाससँगै नेपाली उर्जा क्षेत्र पनि समयमा हस्तो भूमिरोपी वितरण अधिक बढावाउँदै अपार सम्भावनाको बीचमा समाचार यसलाई खल्न गए, आशा जाउँदै र विकल्प भित्राउँदै ।

देशमा समग्र प्रणालीमे अधिकतम काम गर्न नसकेको अदिको को समयमात्र जलविद्युत क्षेत्रमा भारत उत्पादनको कम गरेस भन्ने काममा गर्नु कराराम सपना मार्ग हुन सक्छ । जलविद्युत नेपालको प्रमुख प्राकृतिक उर्जा स्रोत भएकाले देशको अधिक समझिको उत्प्रेरक पनि हो । यसकारण जलविद्युतको सम्भावना, सञ्चालन र समयमा भिन्न होन्ने क्षेत्रमा उत्पादन आवश्यक छ । सफलता प्राप्तिहर्त्वी समस्या समाधान होने अंथ बहुत साहम विकास र सम्पूर्ण सम्भावना अलयो हुँदै । जानेको तरिको तरिको तरिको तरिको ।

सम्भावना : नेपाल जलविद्युतमा धीमा राष्ट्र हुन सक्छ भन्ने मानिएको छ । यहाँ उत्पादन जलविद्युतले भारत र बंगलादेशको परिवहन बढाउँदै गर्न चाहने सक्छ । नेपालको विज्ञानी जीवन नियन्तर गर्न सपना ढोक्को भयन चून् । भारत र बंगलादेशमा जसरी नेपालले चीनलाई विज्ञानी बेचन प्रविधिक विकासले ब्यावाहरिक हुँदैन । राजनीतिक लाभका लागि खालको विवाद भयो हुन सक्छ । नेपालमा यीौजाऊको पनि निकै राष्ट्रिय परमाणमा आन्तरिक मायावान उत्पायी हुन सक्छ । द्वितीय प्रविधिको विकासको क्षेत्री वर्षपूर्ण प्रबल र भन्न्यादेशमा यातुर्को परि उत्पादनका तार्जु अवश्यक पष्ट । यीौजाऊको निश्चिय परमाणमा आन्तरिक मायावान उत्पायी हुन सक्छ । जाङ्गोको माग र अपार्को पीढीशमानको क्षेत्री गुणात्मक परिवर्तन उत्पादन अपेक्षा गर्न सक्छ । इडाङ्गोको सेलको विकासमा भइरहेको लोभामादा असुन्दर्य र विकास नेपालको उर्जा क्षेत्रमा गुणात्मक रूपान्तरणका लागि सीजीवीकी बढी हुँदै । सबैन अनुराग गर्न सकिन्दा । विज्ञानीको बढी उत्पादन र रिकॉर्डको बढी माग सन्तुष्ट गर्न महत हुँदै । रातिको कम माग र विज्ञान-बेलुकोको उच्च मायावान परि सन्तुष्ट हुँदै । मार्शल विज्ञानीको बढी सुखामा वा सुखामा विज्ञानीको बढी उत्पादन र रिकॉर्डको बढी माग सन्तुष्ट गर्न महत हुँदै । रातिको कम माग र विज्ञान-बेलुकोको उच्च मायावान परि सन्तुष्ट हुँदै । सीमाराजा उर्जा नयाँ आयाम सुलु हुँदै । सीमाराजा उर्जा अपार्को नेपालमा यो दीर्घीकालीन अपरिहार्यता हो । हाइड्रोजन सेलमे यीौजाऊको विवरणमा सीमापार उर्जा अपार्को चूनीत र जेबिम कम गर्न सक्छ । जलविद्युत परिवर्तन र मानवीय चेतानाका कारण विवरणीय रूपमा उत्तम ग्रीष्म

र ऊँजा सीमितामाना तीव्र परिवर्तनक
भवतिको छ । दैरे रास्ते गर्ने 'नेपाल
जिरो कार्बन उत्तराञ्चल' प्रतिवादलाई भावी
ऊँजा प्रणालीमा आयक परिवर्तन हुँदू
आकाम गर्न सकिन्द, यसका सुनातीनी
वातामानहरू जानकारी छ अन्तिम
वातामानप्रतिको बढावो मानवीय चेतानाका
करण ऊँजा आपातूकीको प्रवृत्तिमा मात्र
होइन, जस्तै ख्रीबाट र मागको प्रवृत्तिमा
पनि परिवर्तन देखिन थालेको छ ।
आगामी दिनमा विवायापी हुँदू
वातामानप्रतिको मानवीय ज्ञान र
संवेदनशीलताबदै नईवारीलाई ऊँजाको
माग र ख्रीबाट यसका बढि हो अनुमान
गर्न चाहन्दै । सामाजिकमा ऊँजाको
प्रवृत्तिका अधिकारीकरण
प्रयोग कमाउँ देखि जान्दै । ऊँजा देखिन
सम्पूर्ण र शक्तिको प्रभुत्व शोत हो ।
यसकारण विवायापी देखि ऊँजा
दैरेले सचेत छन् । औरौपीयकीकरण
राखियाँ सुनाएरहाँ शीर्षक राष्ट्रहुँदूलाई
जातयाम परिवर्तनभाव उत्तराञ्चलमाकारा
राखे हुँदू जलवाया परिवर्तनका भूमानामा
अपेक्षित उपयोगी हासिल हुँदू सकेको
दैनन्दिन । छिक्कीमा मुख्य भावताको फैल विरोध
दिन्छ । नेपालको ऊँजा क्षेत्रमा जीन तथा
तेजो मुख्यको सम्भागीयता नोडेल र भन्ने
चाहान्दू । यो चाहाना जायज मान्नामा
सकिन्दै । भारत लापत धेरै देवामाना
सीरै ऊँजाको आकामक विवायाकारण
विशेष गरी सातो जलवायाकू, मराई
जातयायकर र पापा स्टोरेज जलविद्युतमा
जायेनाहरूको उत्पादनको प्रवृत्ति मिल्ले
हुँदू नेपालले आफ्नो विद्युत बगलदेशमा
निर्याती परेर रसो ताप लिन सकेंदै ।
उपयोगीता घटेन्दै । बगलदेशको ऊँजा
मागको प्रकृति र हाता जलविद्युतमा
जायेनाहरूको उत्पादनको प्रवृत्ति मिल्ले
हुँदू नेपालले आफ्नो विद्युत बगलदेशमा
निर्याती परेर रसो ताप लिन सकेंदै ।
मायदामका सही संरक्षितर ठाडा प्लायाएर
बनेन नदीसारामा बाट रात्रि अर्थात् पापा
खोपेर प्रयात्नरण गरी पानीको तीव्र
विवायाट विद्युत निकाल्नु अनि ताको
मायदामका सही संरक्षितर ठाडा प्लायाएर
विकास गर्नु उत्तर जान र परिवर्ति काम
हो । यस्तो जान र प्रविधि परिवर्ति काम
विकासित हुनु कम जारी छ । सब वर्षभन्दा
आधि फार्पिङ्डलाई जालाशयुक्त कलेखानीमा
जलविद्युत आयेनामा सम्पन्न नन् । निकै
दूलो उपलब्धियो । कलेखानीमा
जलविद्युत आयेनामा सम्पन्न हुँदू
नेपालमा विद्युतको मानवान्तर बढाइयो
यिथो । विद्युतीकरण र औरौपीयीकरण
आपाक नएकामी ऊँजा भास निकै कराउन
यिथो । २०४७ सालमा प्रयात्नरण
परिवर्तनको ऊँजा भास र विद्युतीकरण
यिथो ।

लागि भए परने ४० मेगावट विचुलं बंगलादेश नियति थयो । यसबाट बंगलादेश नियतिको बढी सुला भएको छ । जलविचुल आयोजनाको अस्त्रयाल र मरम्भतसरामका लागि नेपालमै जनशक्ति तपाएँ भइसको छ । केही नेपालीले त विदेशमा पर्न आवश्यक भाषामा बोलेका छन् । अस्त्रयाल लाइन र संस्करणमा लाइन बोलेका वाराणी कार्यालयमा गर्न चुक्की । नदी बेसिनको समग्र अधिकाय गरेर एकीकृत प्रापानीलामा जलविचुल परियोजनालाई निर्माण पार्श्वमा छारपट्ट पार्श्वी । नेपालको विदेश विचुल ऐन, २०१५ अनुसार चलेको छ । उर्जाका बहुआमिक पाल प्रविति विकास र नयो आवश्यकता संसदीले उत्तराखण्ड नयो ऐप्को खुक्कार्थी थालेको ढेर दशक तारीखमा तर सार्वजनिक कोषालीको छैन । जलविचुल कम्पनीहरूले सर्वसाधारणका लागि सेवर आजी गर्नु सम्भवमा रहेसँ हो तर तात्त्विक नियम र संस्कारात सुशासनको अभावमा यसले विकारल समयमा नियमित नियम लागाएको छ । यसले ढेलेको रूप लिने सम्भविता छ । हालसम्म सूचीकृत ९२ वटा जलविचुल कम्पनीमध्ये आयोजनाको बढी घाटामा छन् । एक-चौपाईले साकार देवयानीलाई प्रतिक्रिया दिएका नियायिक प्रवृत्तक नियमालाको लागात आवश्यकित रूपमा बढाउने तथा इन्जिनियरिङ र नियमण गुणरक्त कोरोने रहने समाजमा बढाए छ । स्थानीय राजनीतिक प्रभाव, टोले गुन्हा र टोले ठेवदारको सम्भावा कठातामोद्देश्य । यसले समयमा बढाउने क्रामा छ । परियोजनाको सत्त्वातीकरणमा बैकेने राखे सर्वसम्मुख आवश्यकता छैन । जलविचुल कम्पनीको कारबाह र संस्कारात अवस्थाले साथ दिएको छ । जलविचुल परियोजनाको बढी सूची सम्भावा बीमापा छ । बाहीपरिहरि, थार्मार्गिक अवस्था, कारबाह इन्जिनियरिङ रिडिक्युलर र न्यून नियमण गुणरक्त लगावाको कारबाहले बीमा शुल्क बढाउनेको छ । दैरें शुल्क लिएर पानी बीमा र पुनर्जीवनी कम्पनीहरूले शुल्क आयोजनाको बीमा राखे सक्नेको छैन । सरकारले सुशासनमा रामो रहेका तथा आयोजनाको इन्जिनियरिङ डिजाइन र नियमण गुणरक्त उच्च रेट के जलविचुल अकार्यालयीको बढी सूची बीमापा राखेको छ । यसका कारबाहले नेपालको असम्भव सम्भालिमा बर्लियो योद्धागाँ नाम सर्वै देविनाम । यस कारबाह कोई महत्वपूर्ण उत्पलद्धि हासिल भएको छ । सर्वसाधारणमा भासिमहान सेवर लगानीमा उत्पलद्धि छ । नियी लारामी बोलीको नियन्त्रण र जलविचुल कम्पनीहरूमा संस्कारात सुशासन कायम गर्न सक्ने हो भने नेपालको सम्भालिमा जलविचुल अग्रयालयमा रहेदै ।

—त्रिपुरा टडका

